

cuius nos p̄ticipes efficiat. Amen.
¶ finit.

2. Sermo eiusdem can.

cellarij de dñio euāgelico faci⁹ i cena dñi.

Onus dedit ei pater in manus Joh. xiiij. Originaliter in euangelio p̄tialiter recitato. Pro impetranda gratia et virtute dacti dextre manus dei qua apta oia implentur bonitate. q̄ subtrcta oia labefactione repentina dissoluunt se matrem gratie et virginem inclitam per cuius manus (teste Bernardo) datur nobis quicqđ datur. que diues es in oēs inoantes nomen tuū. salutantes imploram⁹ et implorantes salutamus dicētes Ave. Omnia dedit tc. vbi supra. Apud vos o doctissimi et p̄cellentes viri mihi sermonē habendū esse cōspicio. qui certa iam et indubitate fide tenetis. q̄ filio suo dño nřo Iesu xp̄o dedit omnia pater in manus ac p̄ inde monarchaz eū vlem cōstituit. vt iure dicerit. Math. vlti. Data est mihi ois portestas in celo et in terra. Hoc dilectus eius aplius cōtemplabatur dū asservit Apoca. ix. q̄ habet in vestimento et in femore suo scriptum. Rex regū et dñs dñnantū. ¶ S; quo iure xp̄us q̄ insup titulo monarchiaz hanc accepit? Multiplici quidem r̄signāter triplici. Prīmū iure hereditario diuine filiationis. Nam etsi filius et heres arguit aplius Roma. vi. et Gal. iiii. Attero d̄ deo patre vere vidit et enūcianit sancta illa mulier Judith. ix. appellans eū dñm yniuerse creature. Dñs igitur talis erit et filius. Hic postq̄ dñs per xp̄ham dixisset ad filium. Ego bodie genui te subiūxit p̄ p̄nti. Postula a me et dabo tibi ḡetes. hereditatē tuam et possessionē tuā tc. tanq̄ diceret illō. Lu. xv. Fili omnia mea tua sunt. Secundū ius monarchie v̄lis in xp̄o cōsurgit ex titulo. mutue dilectionis eius ad p̄tēm. Hā antiquū est ph̄ice veritatis pueriū Amic⁹ oia esse cōia. Fili⁹ enī q̄r suo mō repēdit oia patri. in donatiua spiratioē supmī amoris q̄ sp̄üssanc⁹ ē coexistit readamatioē vicissitudo vt ei p̄tē donet oia. Amplius tertū ius monarchie v̄lis inuenit i xp̄o appropriate q̄ ad naturā assumptā et titulō victoriōse debellatiōis seu ciuilis ad quisitionis et cōquestus. Victorem cūcta

sequuntur ait quidam. Nonne christus vi imperiosissimus victor aereas potestates debellavit. Sic notat ap̄ls ad Eph. iiij. Non nec captiuā sub eis dicit captiuitatē quaz xp̄ij sanguinis p̄cio redemerat et suā effecrat. Sic ut xp̄ha testa Ascendēs in altum tc. Idem babet ad Eph. iiiij. Quin etiam tota yniuersitatis machina que gratia hominis condita est fm p̄m et habetur satis Deute. iiii. Ip̄a fuerat ad impiū crimen les maiestatis diuine/deteriorata. teste Lypriano. et a nativo decore suo plurimū deciderat. Juste nimis. vt in bōis p̄pter se cōditis homo pditor et p̄uaticator pleceret. Sed audi qđ sup hoc cātate ecclesia. Terra pontus astra mūdus q̄ lauan flumine. Ecce p̄ tpi passiōem lata et regata esse omnia aqua emūdationis repationis ac pulcrificationis. Nonne inductus est ap̄ls dīcere de xp̄o passo. q̄ deus exaltauit illū et dicit illi nomen qđ est sup omne nomen. vt in noīe ihu omne genu flectat celestū terrestrij et infernoꝝ. in signū yniuersalis dominij ad Philip. iiij. ¶ Habemus ergo cītulos enumeratos tres in xp̄o. diuine filiationis. mutue readamatiois. et strēnuē debellationis. p̄pter qđ rite dictū est. q̄ oia dedit ei pater in manus. Ita sentitis de christo o sapientissimi viri. Ita iugiter pia fidei sinceritate deo p̄picio sentietis. Quam obrem nec habeo necesse in p̄suadēdo amplius verba pdere. aut op̄q̄ cōsumere. nec istū solem veritatis p̄fulgidū/ingerere debeo vobis ip̄m cernentibus. et de xp̄o scientibus q̄ omnia dedit pater in manus. Propterā traducat sermo noster a līa ad mysteriū. a fidei soliditate ad moꝝ puritatem et a diuina filiatione naturali ad p̄ticipiam filiationis adoptiue generatiōem. ¶ Pertractemus q̄ pacto sp̄us quilibet xp̄ianus. xp̄i frater et amicus sit aut esse debeat princeps omnū. Contemplemur. q̄ta et q̄ supēfusa liberalitate omnia dederit nobis pater in manus si volumus. Quis pater? Pater ille qui possedit et fecit et creauit nos Deute. xxvij. qui a nobis pater agnoscit/pater vocari altissima prorsus et obstupescenda dignatione voluit. monuit atq̄ iussit. Math. vi. Quid enī mirabilis. qđ ad audiendū iocūdiū. q̄ vt vniusquisq; fideliū instar xp̄i monarcha sit oīm si placet erita est tñ. vniusquisq; sp̄us vere fidelis monarcha est oīm et multiplici. nō vno sed

EE 3

Bermon de dominio euā.

triplici iure et titulo ad exemplarē p̄pi. Jus
vnū dat filialis adoptio. **J**us alterū dat
triūphalis debellatio. **J**us tertiu readama-
tiōis vicissitudo. **E**rigite aures dilectis-
sumi. hilarescat facies serenentur oculi. om-
nis exurgat affectio. gratiarū resonent ac-
tiones. Os lingua mens sensus vigor con-
fessionū iubilū būndictiōem et laudem psos/
net. Querō. Quer tanto p̄ nouitas gaudio-
rum. **D** magna valde p̄ clara. insignis nihil
supra. qz iam nō vno sed triplici titulo/ p̄pi
anus monarcha est. p̄piano oia dedit i ma-
nus. p̄piā fas est dicere potentissimum.
Audebo dicere et omnipotentissimum et ar-
guar blasphemie si non hoc apostolus si-
milis nobis de se dixerit. Qia possum omni-
potens sum. exponit Bern. In eo q̄ me
cōfortat pp̄pis ad Philipē. iiiij. Si p̄ua est
apostoli autoritas tibi/ satis sit illa chri-
sti qui ait. Credēti/ nihil ē impossibile Ma-
thēi. xvij. Si quis adhuc hesitat et plibi-
to nos fingere putat que dicimus super
hoc vinculi dñio. Studiat aplin ad Roma-
nos. iij. Qui pp̄rio filio nō p̄gebit sed p̄ no-
bis oībū tradidit illū. q̄sto magis etiam nō
cū illo nobis oia donauit. Ecce qualiter o-
fidelis anima/ p̄spicuū habes apostoli te/
stimoniuū ino argumentū q̄ omnia dedit
tibi pater in manus. De quo p̄re idē scri-
bens. i. ad Thim. vi. afferit q̄ p̄stat nobis
abunde omnia ad fruendū. Hoc domini/
u. n. Hiero. ad Paulinū scribens nō tacu-
it. credenti ait totus mūndus dūnitatiꝝ ē. in
fidelis autem etiam obulo indiget. Sicut
uiam q̄s nihil hñtes et oia possidentes.
Sumpū ab apostolo. ij. ad Loꝝ. vi. **H**ec aut̄ et similia multa/ nūquid nō obse-
cro monachiā n̄ram/ stabile dūnini scrip-
ture fundamēto cōfirmant. Nōne palam
ōndū de fidelī quolibet q̄ oia dedit ei p̄rī
manus. **C**lerū differamus de titulis q̄s
posuimus esse tres. i. filiale adoptionem
triūphalē debellatiōem. redamatiōis vi/
cissitudinem. **M**editemur in exercitatiōe
nostra si forsē exp̄nūs euangelice lectio-
nis serie. triplex hoc ius inuenire poterim?
Justū quidē arbitror ut euāgelicū p̄nis mi-
steriū potius q̄s externa loquamur/ si pos-
sumus ut posuimus. **T**riplex itaq̄s con-
spicio memoratiū nūc esse misteriū. abluti/
onem. humilitatem. sacramētale refectiōeꝝ
Primiū est fidei purificatiōis. scdm spei cor/
roborantis. tertiu charitatis reficiētis. Ab

lutio spectat ad titulum filiationis. humili-
atio ad titulū debellationis. sacramenta/
lis refectio ad titulū redamatiōis. Fides
corda purificans ad Loꝝ. xv. Dat esse fili-
ūm dēi. Joh. i. Dediq̄ei potestatē filios
dei fieri. Si queris quibz dedit His q̄ cre-
dunt in noīe eins. Spes humiliās sub ex-
pectatione futuroꝝ dat victor iam de ho-
stibus qz spes non cōfundit ad Roma. **q̄**
In me sperauit inquit dñs p̄pham. Li-
berabo eū zc. Charitas reficiens ynit deo-
p̄ dilectiōem qm̄ qui adherer deo/ vnuſ ē
spūs cū eo. i. ad Loꝝ. vi. Qui aut̄ edit p̄pm
et bibite in sanguinē in deo manet et de²
in eo. Johan. vi. Ac proinde vnuſ spirit³
est cum eo. Si vnuſ spiritus quanto ma-
gis vnuſ dominus. In primo se habet de-
us ad sp̄m n̄rm vt pater ad filiuū quē heres-
ditat. In scdō vt dñs et rex ad militē quē
coronat. In tertio vt amicus ad amicū cui
omnia coīcat et oia dat in manus. **S**ed
notandū est valde ne calūnenk nobis sup-
bi. quēadmodū rideat Oratius poeta stoy/
cos qui se reges oīm appellabant. Horan/
dum inq̄s q̄ heres q̄sto ip̄e puulus est/ ni/
hil differre videtur a seruo cū sit dñs omni-
um ad Balla. iij. Similiter in hac pegrī-
natione et milicia sp̄us noster q̄stūcūq̄ sic
dñs oīm. nihil differre videtur a seruo. qm̄
infantulus est puerulus aut adolescentul²
et minor annis. **S**iquidē q̄stūcūq̄ p̄fec-
rit/ quousq̄ excreuerit in virz p̄fectū/ in eta-
tem plenitudinis p̄pi/ more loquendi apo-
stoli ad Ephes. iij. Nihil distare videtur
a seruo. **S**unt fateor nō nulli in ipso p̄
fectu etatis distantie Itaq̄s aliq̄s dici ralz
infantulus sicut incipientes. aliq̄s pueru-
lus ut p̄ficiēt. aliq̄s adolescentulus ut
p̄fici. **S**ed nunq̄ p̄tingunt in hac regio-
ne ad plenā virilē etatē. crescant i vnuſ mo/
riendo necesse est. Infantulos dicim² no/
nūter ablutos et renatos p̄ baptiſmum aut
penitentiam q̄ ad p̄mū articulū vel titulū.
Puerulos maiuscūlos qui p̄ficiūt ad viti-
orum expugnatiōem q̄ ad scdm. Adolescentul-
los deniq̄s qui cū beniam in adolescentū
lo sunt in mentis excessu p̄ liberaꝝ diuino-
rum cōtemplatiōem et fruitiōem q̄ ad ter-
tium. **C**ōtra eos nihilominus cōturbanꝝ
sepe oēs insipientes corde/ quasi servi sint
viles paupes et abiecti. cū sint gen² elecū
regales sacerdotiū. regnū et sacerdotes filiū/
beredes. Quibz oia dedit pater in manus

Factus in cena domini

41

D Collocatis fundamentis nre collatōis ne plus inania et sonora q̄ vera et solidavideremur attulisse. supedificare p̄positū erat tres monitorias orationes/ cū suis cōsiderationib⁹ moralib⁹ et speculatiuīs/conformiter ad trinēbrem p̄cipiatōem iuris p̄ expositam. Prima ořo de iure in monachatu/ p̄ ablutiōem grē que regenerat. Se cūda ořo de iure p̄ humiliatiōem q̄ triūphat. Tertio de iure p̄ refectiōem sacramētālē/ q̄ deo vnit et incorpat. Ego aut̄ an̄ aduertens materiā bāclatissimam/ quam nō patereſ p̄nitis collatiōis breuitas exeq̄. cōtentabor de primo nūc de titulo/ ordēm cū suis considerationib⁹ texere. de reliq̄s si vita comes fuerit/ in posterū disserere pro poſſuī. **S**ic igit̄ exordior. Noli precor ořonalis spūs. noli gratiam negligere quam offert tibi pater/ ip̄e te monarchā st̄abilire. ip̄etibi omnia in manus dare dispoſuit. tantumō laueris ab iniquitate tua et ab oib⁹ inquinamentis tuis ablutus emūderis. Audi(o rationalis spūs) etſi grādēz rem tibi p̄cepisser pater. tu n̄ facere debueras. q̄to magis q̄ dixit tibi. vt laueris septies. i. pfecte. et mūdaberis a lepra peccati. et te heredem suū/ te monarcham oīm conſtituer/ et oīa diabittibi ī manus. Atuero si nō lauero te inquit. non habebis partem meū. Hortenda nimis cōminatio. Non habebis p̄tem meū. Et quam p̄tem. p̄tem de qua xp̄ha ecclat gloria būdus dicens. Pars mea deus in eternū. Pars hec ē merces magna nimis. hereditas preclara. īmo omne bonū. p̄terea nō te cōturbet nomen p̄tis quasi tue aliqd audiatur vel monachatu derogetur. qm̄ si pars ista deus est si cut est. quis negauerit possessorē el⁹/ h̄re dñūm bonor̄. oīm aggregatiōe pfectum. Vlere felix ablutio cui p̄ tal̄ tāta portio tā insignis p̄statur hereditas. Attende tibi o fidelis spūs si primam baptismatis ablutiōem incoquinatam seruasti. tecū beneactū est. lauari non eges. mūdus es tot⁹ filius et heres existis. Sed si rursus intinctus es sordibus peccator̄. si voluntatus in sterquilinio flagitioꝝ/ nō despes. qm̄ tibi reliquitur p̄nialis ablutio p̄ peccatis et ad gratiam regeneratio. Parua ne tibi videſ ista patris dignatio. parua ne tam facilis ad hereditatem pditam reuocatio. Lauate et mūdaberis et mūdar̄ heres eris. Laue caue. ne abutaris tante mie largitate. q̄

niam tanto detestabilior utiq̄ erit trāgredieſio. q̄to erat impletio facilior. **P**recinge reigitur fidelis spiritus. p̄para pelvum cor dis tui. que sursum patula sit/ p̄ celeste desi derium. et non euersa humi. p̄ cupiditatēz terrestrium. Enciatur ab ea omnis aliena repletio. p̄sertim acerius grandis/ aut lapis dasarum aut lutosarū cogitationū et affe ctionum. alioquin aquam mūdatuam/ q̄ modo suscipet. quō cōtineret. tota dilabetur. tota foras efflueret. **H**ec aqua (si ne scis) aqua est tuarum piarum lachrimarū bauritur ip̄a/ a pū teo contritionis p̄fundē cauato p̄ acutum ligonem meditationis/ ſicula fidei illam continet. corda spei ſursū trahit. fornat ardens charitatis eam cale facit. miscet cineres recordatio peccatorū. **T**aleſi lauacrum quotidie p̄parabat inclit rex. Lauabo inquit p̄ singulas no ctes lectum menim lachrimis meis stratus meuz rigabo. Vult ecce christus pater no ster lauare tibi pedes. noli phibere. sed dic cum petro. domine non tantū pedes affec tionum/ sed et manus opationū et capit cogitationū. Lauas quotidiana ſoliciu dine manū corpalem aut tunicam/ ſic tibi queſo cura vigilantior de anima tua/ q̄ de manu vel tunica. Non ſis oro piger ad lauandum animam tuam p̄ cuius lauatio ne/ christi ſanguis effusus eſt. Non viſ habere immundam domū imūdum vas. imūdum ſeruum. imūdam caligam/ imūdam anīnā habere quare nō refugis. Sit tibi carior anima tua q̄ caliga monet Au gustinus. **D**orro cōfessor noster locū te net christi/ ostendende illi ſunt ſordes no stre. quas p̄ abſolutionis manū tangit et ablueret. et linteo ſatisfactionis abſterget. Lintheum iſtud ſatisfactionis triplici filo vel ſtamine cōtextum eſt. Filum aliud eſt o rationis. aliud ieiuniij. aliud elemosynæ ſalutaris. Uis ergo habere p̄te cum christo viſ omnia tibi in manus dari. Rūbis vo lo. et vade volo. Ut ergo taliter munderis et in filium mundatus et eterſus adopteris necesse eſt. **S**ed heu qualiter et ampliū ſuidam reprobum imitantur q̄plurimi. q̄rum corda que demon occupat/ nulla de uotionis vnda ſubintrat. proditores ſunt hypocrites ſunt. ſures ſunt aut et ſacrilegi. ecclesiasticoꝝ loculoꝝ raptoreſ. p̄terea q̄c quid exterius agatur circa eos/ remanent intus ſordidi. Nulla eos predicatione. nulla

EE 4

Berimo de dominio euā.

horrende damnationis interminatio. nul-
lum divine dignationis et humilationis
obsequium. nullum benivolentie signum
osculum vel alloquiu. nulla postremo bo-
noꝝ societas a preconcepis facinoribus
plus q̄ iudā absterrent aut reuocat. Quā-
obrem nihil eis dolor de commissis. nihil
confessio. nihil restitutio sicut nec iude p-
ficiunt. **D**alā est ratio. Deest quippe spes
venie que in dilectione iusticie et in nō pec-
candi deinceps proposito / collocat. **E**hos
vero salubriori credentes consilio ō p̄cla-
ri et eruditī viri lauemur obsecro et terga-
mur interius a sordibus que sunt in pedi-
bus affectionum. quatenus abluti efficia-
mūr de seruis domini. de exilibus cives.
de abdicatis filiis et heredes. heredes qui/
dem dei. coheredes autem christi. quibus
ginde omnia dabit pater in manus. fiat fi-
at. **C**irca pdicta mibi quatuor digne cō-
sideranda per modum quadruplicis pul-
critudinis veritatis / inspicio.

Prima cōsideratio

Ablutis p̄ gratiam / omnia sunt cōia. Per
spicua est p̄batio ex p̄missis. Eoz nempe
quilibet heres est et coheres christi. Dira-
tur hoc aliquis. miretur potius q̄n legit ex
multitudinis credentiū erat cor vuum et a-
nima vna. Act. iiiij. Si cor vnu et anima /
immo vnum corpus et vnu sp̄s (purlō/
quitur apl̄s ad Eph. iiiij) Quid cōuenien-
tius q̄ vt eoꝝ sit vna. p̄suis hereditas. vna
dominatio. vnu castus principat. Hoc
mibi sensisse videtur p̄pheta dum grat̄ cla-
mat ad deum. Particeps ego sum omnii
timentium te et custodientiū tc. et titulum
subdit. **M**ia tua dñe plena est terra. Hanc
veritatem agnouit egregius doctor Aug.
dum posuit iure poli omnia esse cōmunia
Erridebit scio sñiam istam aliquis hō q̄
nō capit ea quedei sunt. Stulticia est enī
illi. i. Coz. ii. Ercecauit enim eum cupiditas
que ad oblatrandum ora laxat. Obij/
cit stomachans et sibi sapiens. Si iustis
omnia sunt cōmunia. ip̄nihil rapere. nul-
lum furtum facere poterunt. vtentur enim
res sua. Porro nullus est eo ditor. Sed et
nullus a iustis q̄c̄ poterit auferre vel tol-
lere. ex quo res manebunt sue / vbiq̄ tras-
ferre eos continget. Sunt quippe domi-
ni omnii. Deniq̄ ius erit cōmune apud
omnes sup vñoribꝫ seruis et ancillis et silv-

bus. Sic in errore Socratis relabemur
et has absurditates ferre quis poterit Sic
palogisat aliquis homo. si l̄ ad illum de q̄
refert. Sene. vii. de beneficis. Nō si deoꝝ
sunt omnia. nihil erit sacrilegiū. et ablatio
quilibet nihilominus sacrilegiū diceſ. rbi
deductio posita est / et silr solutio. vbi ep̄s/
sa est senece sententia q̄ iustis omnia sunt
cōmunia et pulcre deducitur. **H**uic verita-
ti sup cantica Bernardus attestat. **F**al-
luntur oppositū sentientes. qz solum attē-
dunt acceptiōem dominij politici et ciui/
lis grossaz atq̄ palpabilem. nihil de dñio
naturali et originali. nihil de gratuito re/
vangelico cōcipiūt. **T**radit magnus al-
bertus et ita est qđ didici a puero: circa p̄c
cula res homin actiones / vīc aut nunq̄ po-
sunt aliquid subtile altū et abstractū conci-
pere. oīa ad sensum referunt et expientiam
qđ a ḡere / maximū esse veritatis adipiscen-
de impedimentum posuerunt plato in thi-
meo. tallius in tūsculanis questionibus. et
Augustinus in de vera religione. **A**lti/
igitur repenteſ dicamus p̄ elucidatione
p̄cedentiū et sequentiū. q̄ dñs qui vñuer-
sitatis dñs est iure plenissimo creatiōis cō-
seruations et gubernationis Deute. xxij.
Cōmunicavit dominij sunū cōtūris / ca-
pacibus dñj. que p̄prie sunt creature ratio-
nales sole. quibꝫ vī et frui / peti rebo alijs
assumendo eas in sui facultatem. Ad natu-
ram sic cōditam in ratione et arbitrio et ta-
li facultate / consequitur dominij qđ appl̄
lamus naturale vel originale. Hoc funda-
tum est in statu innocentie et p̄mulgatum.
Ben. i. Subiūcite terram tc. Detur patrum
est p̄ peccati. sed restauratz ipi. Hoe post
dilinquuz Ben. ip. **A**d hoc et sup hoc do-
minium vt p̄fectum integrūq̄ sit / supaddē
dasnūt gratia et plena / sanctisp̄s cōmu-
natio. Ex quibus resultaret titulus adopti-
onis filioribꝫ in quo clamamus Abba pater
Ad Roma. viii. Iste est titulus secundissi-
mus supra quem fundatur dominij gra-
tuitum et euangelicum. p̄ qđ cōtūra rōa/
lis habet ius p̄pinq̄ sup res quasi libz in
feriores. ad vtendum eis debite et libere / p-
fines suo cōsequendo. **D**iximus ius / pro-
pinqui. ppter p̄destinatos peccatores. ha-
bentes ius remotum et impedimentum p̄
peccatum. **A**dditum est sup res quasi
bet inferiores. qm̄ p̄prie dictum dominus
non habet locum sup res excelsiores. q̄uis

sub sensu aliquo tropico dici possit creatura rationalis homini habere dominium in deo per gratuitam eius communicationem et dignitatem condescensionem ipsius ad faciendum quicquid creature rationalis rationabiliter voluerit quemadmodum dicimus amicorum idem esse velle et nolle. Taliiter haberi et dari spissancus dicitur secundum determinacionem sanctorum. Et habetur dis. viiiij. primi sententiarum cum ibidem tractatis per doctores. Plus etiam videtur concedere scriptura sacra Iosue. viiiij. ubi dicitur quod stetit sol obediens deo vocis hominis. Hoc modo dicebatur dominus teneri per Moysem et alios sanctos cum nequam ageret contra eorum votum et ordinem. Sed et neminem esse qui sibi obssisteret conquerebatur deus in prophetis. Deinde subiunctum est put rationabiliter voluerit quoniam deratione domini et dominationis est. quod non potest quis irrationaliter utriusque suis manens dominus Alioquin non esset dominus usqueque prefectus ipse deus cui repugnans est omnis abusus in suo dominio. Sed et neque ab iniusto tolli tale dominium plusquam neque a gratie titulo nisi praeue consenserit spoliari. Hinc affirmit apostolus quod neque mors neque vita neque creature alia poterit nos separari a charitate dei. ad Roma. viiiij. quoniam etiam ipsis diligentibus deum qui filii sunt per adoptionem et loti per gratiam omnia cooptantur in bonum. Sic omnia ut omnis tribulatio omnis rapina bouorum omnis aduersiorum insultus. Ipsa denique mors corporalis seruunt et militant per iusto tantum per universalis monarcha. Dicam mirabilius ipse etiam infernus damnatorum horre da illa supplicia simo aliorum casus et peccata ad virilitatem eius agonisant plorant et subsequuntur. Excedo mensuram veritatis si non hoc asserat papa regius Letabitur inquit iustus cum viderit vindictam. Ecce de pena qualibet manus suas lauabit in sanguine peccatoris. Ecce de peccato vtilitas pueniens. Quod si adhuc tardiores ad credendum hec omnia accedat apostolus et testimonium plane dicat. prima Corinthio. iiiij. Omnia nostra sunt sive paulus sive appollo sive cephias sive mundus sive vita sive mors sive presentia sive futura omnia nostra sunt. Quid queris amplius. quod letibi vis testimonium apertius oia nostra sunt etiam mors. Quo pacto sic dicas

Opaulus quia nimis pro morte quasi per militem officiosissimum iustus adipiscitur triumphum beatitudinis eternae. Justus in se propter per alios tyrannidem et facinora propria securitate coronatur. Ita liceret ostendere si vacaret per singula de uxori de diuinitate de agro de celo de terra et mari quod omnia sunt iustis ablutis per gratiam versus domino ad omnem usum licitum put congruit et perficit consecutioni finis sui iusta permissionem christi. Matth. xix. Sic de fama vel infamia vel de nobilitate vel ignobilitate de nuditate et abudantia deducit aplius. Cor. vi. ubi oia talia vocat arma iusticia et dextris et sinistris. Si arma nonne adiutoria. Sed aduertite quod dicit arma non simpliciter sed arma iusticie quod ex eius titulo robur habent. Non obseruauit in hoc a traditio superius legislatoris nostri qui subtili verbo monarchiam hanc fundauit in eodem titulo iusticie. Mathei. v. Primum querite regnum dei et iusticiam eius et omnia adiumenta vobis. Iusticia regni est gratia ad quam sequitur posse oim ut vnde sit Matth. xij. et Luce. xij. Qui habentur charitate et gratiam dabit ei et abutur dabit. Habemus igit patefactum quod ablutis per gratiam oia sunt bona et oia dedit eis prius in manu.

Secunda consideratione

ratio principalis nostra est. Dulcior est dominatio secundior atque diuinior quod ex titulo gratiae quod ea quod ex titulo civilis aut politice iusticie oritur et accrescit. Premitemus quid per dominum civile et politicum importatur quod per gratiam seu euangelicam ne per ignoravimus. Civile dominum est ius fundatum in traditione humanitatis adiuetis. introductum occasione pietatis incoercibile simul et ex eo pluribus dominis et abdicabile seruata iusticia. Gratuitum vel euangelicum dominum describit per trent oppositas conditiones. Haec est dominum fundatum in lege dei et ab eadem immediate constitutum quodlibet dominus ex equo secundum copatiens et inabdicabile seruata iusticia. Conferamus mutuo istas tres conditiones contrarias et que preclariores sint faciliter agnoscamus. Gratuitum si qui dem dominum immediate constitutum est a deo et ante peccatum per supposito tamen quod ad fuerit in gratia. Civile neque quoniam si nulla fuisset transgressio si praeceps non esset effrenis hominibus cupiditas cui etiam ipse deus non sufficeret.

Bermon de dominio enāge.

preium tantum et tam grandis portio: nullum fuisse inter homines plus q̄nter angelos/ciuale dominiū Usūm est in adā et patebit in gloria. Quamobrem radix in fecta est et orgo talis dominij. Hoc aper-te in illius executione retentione et adqui-sitione sapimus. quoniam vix aut nūc absq; peccati sordib; adquiritur. tenetur dispensatur. nūc absq; curis vtricib; absq; anxietatibus plurimis aut litibus inq̄tis aut periculis multis/suos detinet amatores. Compatitur insup secum nequissimam seruitutem et pessimis sepe collatum est. eis qui pditores sunt veri domini. rei criminis lese maiestatis in eum. sedicioſi ī ciues regni. homicide sui. et indigni pane quo vescuntur. Qualiter vero et q̄s prietales sed dominos appellat ipsi viderint. Se-cus est de domino gratie qđ purum est. letum. sanctum. iocundū. quietum et securū. Fundatum deniq; in regulis diuine artis. non vt ciuale dominium / in traditio-nib; hominum. qñq; supuacuis/qñq; ne-quissimis. Sc̄dam differentiam assig-nat pdicta descriptio/q̄ dominiū ciuale / si mul et ex eq̄ est incōicabile pluribus. q̄q; diuersis modis. non ex equo cōpatiaſ plures dominos. vt regem et burgensem v'l mi-litem. Cōsurgit autem hec incōicabilitas ex impfectione artatione grossicie et egesta-te talis dominij. Non enī potest diuersis et multis eque plene sicut paucis in usum suum cedere. Et aduerso gratuitum et euā gelicum dominium/compatitur secū quot liber dominos. ppter sui spūalitatem et cō-municabilitatem et bonitatem/ ad exem-plar sup̄mi dominij. qđ ex equo communi-cat se pluribus sicut vni. Hoc est domini-charitatis / latum nimis. Que charitas non est ambitiosa nec appropriare sibi q̄ rit que sua sunt. i. Cor. xiiij. Sic parentes primi nihil sibi ante casum appropriassent sed nec angeli vel beati. Sic deus absq; sui dominij detimento. coassumit anglos et homines. in quos transfundit monar-chalem potestatem. dans eis omnia ī manus. Sic deum pater et filius et spiritus sanctus tres psonae ex equo plenissime sibi cuncta sub̄ciunt. Tertia supaddit dif-ferentia. qm̄ ciuale dñnum/potest abdicari et repudiari/seruata iusticia. Pot etia ab iniuio tolli. Nam ppter quid aliud quotti-die fiunt mercationes/emptiones/vendi/

tiones et alie commutatiōes. Propter qđ alind insup perstreput et reboant odiose lites. rabiosa iurgia. improbe contentiōes iudicioꝝ forensium/p̄ repetendo aut tuen-do rem suam. cui taliter dominans semet a stringit. Eto de⁹ equissime q̄ta ē in hoc p̄ cellentia dignitatis/in gratuito super ciui-li dominio. qm̄ sicut tu deus/tuum cōmu-nicas dominium absq; depditione et abdi-catione sic iusto cui libet fas est compati se cum q̄tumlibet plures dominos. et nihil depdere. immo extensius habere dominij. Propretra non habet necesse iustus cōte-dere in iudicio ppter hoc dominium. sc̄ies omnia esse sua/vbicung; et quocung; fue-rint transportata siue collocata. Usurpare quoq; sibi fas est vocem illam p̄hi cuiusdā ab incensa vrbe sua fugientis/et nihil bo/norum terrenoꝝ secum ferentis. Dia mea inquit mecum porto. sequiant tyranni. fortu-na feror. insurgat aduersus iusti corp⁹ aut bona quelibet extrinseca/nihil ab eo rapie-tur quin in suū dominij et cōmodū refueret et seruat/etia p̄ statu nature lapse. qđ de sta-tu nature integræ glorificate/nulla ē du-bitatio. Amplius nulla tale dñnum cōtra-bit inops avaricia q̄ minus senere cū deo et primo. bona sua emit et vendit iuxta ys-a ie p̄ceptū. et absq; auro et argento et vlla cō-mutatione supple ciuali/vinū cōpunctionis et lac deuotionis et cū deo negociatur de re-gno celorꝝ. Ex quo et quō negociaſ. Ex nu-mismate p̄cioso et aureo charitatis. S; de eo qđ pri⁹ suū erat/q̄ pacto negociaſi di-cet. Qz certe illud qđ suū pri⁹ erat vno mō efficit suū plib; mōis. tali negationis fe-no-re. quēadmodū speculū cōcauū/recipiens radio sam solis illuminatiōem/illā a sere/flectēdo surſū/copiosiorē efficit et itez itez q̄ luinosiore. Nō dissilr aia scrā/cōcaua p̄ hūilitatē/et tersa p̄ vite mūdiciā. dono dei p̄ grā redonationē siby p̄ multiplicat. et in tali donādi meditatiōe/ex ardeſcit ignis chorusc⁹ et splēdidissim⁹ diuie illustratiōis atq; dilectiōis. Sc̄iunt expti qđ loquimur. Sic pl̄ absq; vlla estiatiōe ad q̄rit libe-ral' charitas erga dō et cōicādo. q̄ reseruādo et appropriādo possit auara sordida q̄ tenacitas. De qua vere et phice Hieroni-mus enunciavit ad Paulinū/q̄ ei deest tā qđ habet q̄s qđ nō h̄z. Sic postremo fru-ctū vberiorē placidiorēq; recipit iustus ex diuiths alienis. ex auro ex margaritis ex-

equis thesauris et alijs. q̄ plerūq; solus ci
uiler talium dñator et amator. Hoc et al
to intuebatur sapiens dum ait Eccl's. v. q̄
qui diligit diuitias fructū nō capiet ex eis
Fructus diuitiarū est redemptio anime p
prie et sufficientia et satis et securitas
Hos fructus magis capit iustus alienas
diuitias vel contemnendo vel p̄ eas in dei
laudem assurgendo. q̄ tñmo
do capiunt spinas curarū pungentū et tri
balos antīarū occupationū. Debz hec
consideratio plurimū cōpescere animū be
ne institutū et morigeratū ab appetitu an
xio/grandis possessionis aut amministra
tionis ciuilis. qm̄ peccatoꝝ maculis/con
trectantes inquinant. aut saltem peccandi
periculis inuolunt et innectūt. o satiat
hoiem. excrutiant potius nonis cupidita
tibus et curis supfluis. Et ybi sunt opes/
ibi sunt et qui cōsumūt eas. Agnoscitis
v̄ arbitror ex hac differentia triplici/quo
niam pulcior est dominatio secundior at
q̄ diuinior que ex titulo gratie q̄ ea q̄ ex
titulo politice aut ciuilis iusticie/oritur et
accrescit. Posset igitur ecclesiasticus mōr
chatus absq; tali multitudine dñiorū ciui
lum/qualē aspicimus esse pfectior et xpo
sumilior qui dñi exercitiū a se penitus ab
dicavit. Confundit postremo hec p̄cla
ra/veritas/stultam auariciam nostram. cō
fundit et crudelem inuidiam. Vere et p̄rie
stultam dixerim auariciam. que gaudet so
la appropriatione eoꝝ que diuinushabē
tur coia. Sed nōne crudelis nōne mōstru
oso silis inuidia. q̄ bona sua aut q̄ sua eēnt
si veller odit q̄ i alijs adesse spicit mordz
lacerat cōsumit et dissipat. Profecto si quis
bene pdicat si quis gloriose opatur. si quis
etiam miraculis claret omnia hec mea sūt
omnia hec ago in primis tantūmodo/vi
tam et titulū gratie inuidie culpa non de
struat. Silicudinem offerat Apłs. i. Co
rinth. viii. Etad Roma. s̄l'r. viii. decorpe ve
ro. in quo manus opatur p̄ oculo. et de ma
nu videt oculus.

a **Superaddamus**
tertiam cōsiderationem ostendentem ex p
missis. Qualiter idem homo est in vnum
dines et pauper. Vel ut aplus loquit̄. Ali
bil habens et omnia possidens. sciens ha
bundare et sciens penuria pati. et in altis
sima panperitate superabundans. ii. Cor

viii. Hoc ita concipiendum est ut id est ho
mo sit pauper mōdo et dñies in dñi. Sic
enim loquitur christus. Lu. xij. Alihil ba
bens (saltem quo ad affectum) ciuile et po
litice et omnia gratuite possidens. Tales
inuenimus omnes iustos / nolentes v̄ri
rebus fin traditiones humanas defendē
do eas in cōtentioso iudicio ppter curas i
extricabiles que dominū tale ut plurimū
consequuntur Matth. v. Sufficit ets titul
gratiae et volenti tollere tunica aut bene
ficiū/dimitū et palliū. aut ipo factō si expē
dit aut sic agere p̄mpt⁹ et p̄parat⁹ est ani
mus. i. Thimo. ii. habentes alimenta et q̄
bus tegantur his cōtentī sunt. Etiam si di
uitijs omnibz terrenis epulentissimi vide
antur. Erūt igitur tales (dicet nobis ali
quis) soli religiosi et panpratis p̄fessores.
Nequaꝝ ita necesse est. Hō oportet ut vo
to aut cōuersationis mutatione res a seter
renas ab̄iciant. Haupas est introrsus in
animo sibi bñ conscio que effugans tyran
nidem seuam cupiditatis/dilatat regnum
charitatis. et ambulare facit in latitudine i
innocētia cordis sui. que est gratia. Hic
attendite doctissimi et sapientissimi viri. h̄
intelligite. qua ratione priores argutie car
naliū/facili distinctione soluūt. Nam
etsi iusto omnia sunt communia et data
in manus/non oportet q̄ in iure fori/aut
ad omnem v̄sum ciuilem/qui sibi frequen
ter abusus esset. sed iure poli/et ad v̄luz cō
formem principijs diuine iusticie. Anū
aduertite rursus obsecro quēadmodū ois
peccans/in eo q̄ realiqua puerse v̄tūt/iñi
riatur ciuibet iusto tanq̄ fur et raptor rei
sue. Est enī furtū/cōrectratio rei alienae/iñ
vito dñi. Tractat aut̄ iniustus/abutendo
realiqua/rem illam que iusti est/ipo nō cō
sentiente. nam cōsentiente peccaret. Hec ē
radicalis rō/cur fraternalis correctio/cui
libet iusto cōpetit. qm̄ d̄resua agit dū pec
catur. In hoc vere cōperi p̄priissimū et p̄hi
cū esse intellectū iacobi dicētis/q̄ q̄ invno
offēdit/fact⁹ ē oīm re⁹. Jaco. ii. Hā peccās
in vno/peccat in oēs. tremēda nimis s̄ v̄
sna. Peccās in vno peccat in oēs. imo i ip
sum celū et oīa q̄ celi ambitu cōtinent Vis
audire hoc ab ore vñi q̄ abierat i regiōem
lōginq̄a dissilitudinis q̄ ad se reuerſ⁹ a q̄
pri⁹ q̄ lōgissime aberrauerat dicebat Sur
gat ibo ad p̄z meū et dicā ei. Pr̄ peccauis
ielū et corā te. Luce. xv. Si rō placet/eam

Bermon de dominio euāgeli

accipe. Homo itaq; p peccatum. se et res q; bus abutitur surripit vi q;atum in eo est ab alijs. abrūpens membra corporis mystici / et integratatem vniuersitatis violans. Per uerrit insup armoniam vniuersi velut cor da discors in cythara. aut fistula mutata vñ stridula in organo. Insfirmat exercitū vñ ex eritiū spūalis milicie tanq; fugitiuus et p ditor. Subtrahit deniq; iuuamen et dilec tiōem et ptem regis vel regiminis. et ordi nem subuertit aliter q; debet ad oia. At e cōtra iustus pdest oib; veluti membrū vi uar et p; cōgruens suo toti. sicut corda sonora et fistula suauis. et insup miles fidus atq; ut adiutor fortis et rector oīm solicit?

Esciens q;m plus abhorret gratia oīiū q; na tura vacui. Opponet cōfestiz nobis ar gumentator alijs subtilior/ quō iustis fit iniuria fraus et rapina et peccatum in eos si p ipis militare oia. pbatū est. Si preterea Christ. et Sene. validissimis rōib; pbaue runt hoc q; nemo nisi a seipso leditur. itaq; in sapiētem nulla cedit iniuria. et ita pba tum est. cōsentio. Non enim si iustis ini uis se iniuria vel lesio ex alijs improbitati bus. sed fieri querit aut fieret si nō om̄ps sa pientie diuine virtus/ de peccatis alioruz bona p iustis eliceret. Attigit enī i p a si ne peccati nouissimo/ vscq; ad finē primū qd dñs est. fortiter et disponit omnia sua. uiter. facit quoq; vt fm. dictū Gregorij qui in cunctis delinquunt/ in cunctis feriant/ vt vez sit illud Sapie. v. Dignabit cōtra in sensatos orbis terraz. Nunq; dō hoc iu stissime. Toto siquidē orbe terraz in dñi sui cōtumeliam abusi sunt et omnia q;tuū in eis fuit/ iniuriā eius puerissima libidine contorserunt. Ita peccator/ est ille alter hismael/ cuius manus cōtra omnes et manus omniū cōtra eum. Ita iustus ē do minus et rectum iudicium suū. qn cōtra nos peccatores maledictiones sterilitatū et glia rum pestilentiaz multiplicium inducit. ar mando creaturas/ in obsequiuū nostrū conditas/ ad vindictam. sicut traditur diffuse Deutero. xxvii. Et sicut tempe passionis ex horrore iudaici facinoris/ tota vniuersitatis armonia turbata est. Quereret ad extremū forsitan curiosior aliquis. si iustis ex equo sunt omnia cōia. duo tales extre mum famis pīculū incidente/ nec habeant ppter panem vñici/ p quem solus eoz poterit sustentari. cuius erit panis ille? Respō

deo q; iure recto/ occupati cōcedet. Mors vero/ p alio pereunte/ militabit. et seruet i bonū suū amplius fortassis/ q; alteri pāis comedio pficiat. qm in patientia sua pos siderat aīam suaz. securus in celo. q; ille i bre ui moriturus odioso moribundoq; corpe non securus seruat. Perges ultra quere re casu paululū variato. Si sit alter iuu stus. habeat tamen titulum ciuilis domini/ nij sūg panem illum/ et iustus nequaq; in cuius vslum cedit panis ille. Videri pōest q; iusto. p titulum gratie in quoeverius ius et deo placidius sibi fundauit et q;fuit. Sed hec et similia subtilioris indagatio nis/ scholastico exercitio dimittentes.

Donamus quartā

et hanc extremam considerationem tempī huius dominice passionis cōuenientem.

Monarchatus ex titulo gracie consur gens/ fuit restitutus p christi passionem ex tensius et r̄berius/ q; fuisset ante peccatum. Extensus dixi. qm in inferno damnatorū hominum et eorum multitudine atq; pecca ta non fuissent. Sunt tamen de dominio iusti. et ei militant ad coronam et gaudiū et cauelam. Accedant ad hanc monarchiaz omnia christi facta dicta et exempla. sacra mēta insup omnia. Postremo noue legis mysteria. Ad hunc sensum ausus est dicere Grego. O felix culpa eue. Quare felicē nō intriseca bonitate eet ceca emulatio culpa bat. sed extrinseca denominatione. qz tales et tantum habuit redemptorem. Alter q; ppe non fuisset deus homo. non virgo ma ter. non humana natura sup angelos col locata. et similia multa. Sed neq; fuisset iusto omnia data in manus/ altero dupli ci iure et titulo p memorato. titulo videlicet debellationis et conquestus. et titulo sacramentalis restitutionis. Utrum sentio vos incliti domini/ finem loquendi rationabiliter expectare. Parebo libens. ne pa riā fastidiū. Expectare tamen prius oro patimini. Utinam sapereut et intelligerēt quattuor has veritates pulcerimas/ ecclesiastici nostri tempis. illos loquor impro bos/ q; spredo et calcato mōarchatu grē di tissimo/ cecos se ad inopē et languidū ciuilitatis titulū coniecerunt. toti funditus in cubuerunt bñficijs sibi p fas p q; nefas q; coacernendis p discriminē certissimū et pditionem animarum suarum et sepe alienaz.

Preparant filiationem immundam mundi
immo ingum ferreum diaboli filiationi et
ingloriaui xpi. Prouocat in flagitiis spur
cidis/etrapinis sacrilegis/audacter deum
cum dederit omnia eis in manus. put apd
Job verbū est. Extollunt sibi titulos ca
ducos annos et regnos. Ille huic ciuil
tatis et possessionis. ille alterius. quibz ade
ptis/dicit quilibet talium cum angelo lao
dicie Ecce diues sum et nullus egeo. et ne
scit alis quid exprobrans Iohes subinfe
rat/et miser est et miserabilis et paup et ce
cus et nudus. Qui militant omnia ad
oppugnationem sui/non minus prosp
era et aduersa. In pspere resoluuntur seg
nicie et luxuria. In aduersis p impatienti
am et murmur non subsistunt. Quaresic
Quoniam titulum gratie cōmodissimum
et p̄clarissimum quo habito dantur nobis
oia in manus/longe p̄cūnt. O q̄s
adest grossiori generosiori supbia et ambi
tione dignus. Quisquis latius et insigni
dominari querit. quisquis impiosius ard
gloriari. pergit hac facile. iter apertum est
paruum. latum. pulcherrimum. Nō necesse
habet ut euagetur anxius aut turbeatur er
ga plurima. tantummodo lauetur ab inqna
mentis suis. seruet gratie titulum. omnia
dabit ei pater in manus. In p̄senti quidē
non absq̄s discrimine belli et milicie multe
Nam hic vbi terra vbi guerra tanq̄ nihil
differta seruo sed p̄stabit in futuro. Spe
ret equanimitet cum pace et tranquillitate
ppetua. ad quam nos intromittat ille qui
habet omnia in manibz dñs noster Ihsus
christus qui est deus benedictus in seculis.
Amen.

Finit.

Carmen de volun taria paupertate.

O Pauperies iure beata
Qae voce Jesu celica regnas
O Dum spiritui grata/nec horres
Dum sufficiens letaq̄ degis
Divina tibi gracia dat ius
Ueritituli. quo/dominatu
Pleno valeas omnia vti
Sub lege sua subdita queqz
Primo statui nonue fuere
Si principio querere regnum
Floris domini/cuncta sequentur
Est pauperies indiga panis.

Benedicat egens fiat oportet
Pandit miseram se querulamqz
Porbo senio torpore fractam
Heu pauperies nomine solo
Que corde tumes perdita luctu
Effrons graderis voca procaci
Buccis nitidis. veste fluenti
Leruice rige. naribus efflas.
Uis ex alijs viuere lauta
Qui non dederit/murmura rodis
Discrimen habet fama negantis
Uos effugite credite mordet
Est pauperies officiosa
Que parca sibi largiter amplas
Dispensat opes. v̄sibus aptans
Discreta p̄us curat/honesto
Frugibz statu/plebe placere.
Llamas decus bac/litide pompas
Ledens xp̄ijs/altera/viuit
Comune tenens/more priorum.
Bazas medias spernere prorsus
Holo. fragilis terrat egestas.
Heu sim per eam sordibus excors
Luris lacerijs corde molestus
Libergz mimis corda tenere.

Finit.

Sequitur aliis ser

mo per eundem cancellarium in cena do
mini. ad ecclesiasticoꝝ cautelam et erudit
onem.

TRadidit Iesum iudas si
monis schariotis. Orig
inaliter in sententia Joh
nij. Unde sumptum este
uangelium p̄sentialiter re
ciratum. De proditore iu
da/de obstinato et icorrigibili/et vrar nose
clico vlp̄dicatore vel aplo vel sacerdotelo
cutur. Toti i meditatōe meatremui. to
tus horrore scuissus sum. recognitas q̄ terri
bilis in consilijs deus super filios homi
nam. Videlis isuper cum ecclesiaste ope
dei mirabilia valde. q̄ nemo possit cor
rigere quem ille despererit. Si claudit/q̄s
aperier. Si mittit cristallum obduratio
nis. a facie frigoris eius q̄s sustinebit. Si
diabolus cor subintret. nōne sicut malleu
tor inuidē indurat illō. ita vtrideat vibrā
tē dānatiōis bastā. vertunt sibi in stipulā
lapides frinde. nec adq̄escit cuiq̄ p̄cibz.
Judas in exemplo ē. quē nec efficacissima